

ANDIJON VILOYATI: MUQADDAS QADAMJOLAR VA ZIYORAT MASKANLARI.

Mirzamaxmud Mirzakarimov

Andijon qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar instituti,
Qishloq xo'jaligi huquqi va agroturizm kafedrasasi assistenti.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.15282622>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 20-Aprel 2025 yil
Ma'qullandi: 23- Aprel 2025 yil
Nashr qilindi: 25-Aprel 2025 yil

KEYWORDS

Andijon viloyati, ziyorat turizmi, muqaddas qadamjolar, islomiy meros, Qutayba ibn Muslim, Yakkatut azizlari, Solih hoji masjidi, Muhammad Siddiq eshon, Yunus hoji masjidi, Ark ichi yodgorlik majmuasi, diniy turizm, maqbara, masjid, ziyoratchilar, infratuzilma, tarixiy obidalar, O'zbekiston turizmi.

ABSTRACT

Mazkur maqolada Andijon viloyatining ziyorat turizmi salohiyati, muqaddas qadamjolari va ziyorat maskanlari haqida batafsil ma'lumot berilgan. Qutayba ibn Muslim maqbarasi, Yakkatut azizlari, Solih hoji masjidi, Muhammad Siddiq eshon maqbarasi va boshqa muqaddas joylarning tarixi va hozirgi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, viloyatda ziyorat turizmini rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar, infratuzilmani yaxshilash bo'yicha rejalar ham bayon qilingan. Ushbu maqola ziyoratchilar, tadqiqotchilar va turizm sohasi vakillari uchun foydali bo'lishi mumkin..

Andijon viloyati O'zbekistonning eng qadimiy va boy tarixiy merosga ega hududlaridan biri hisoblanadi. U nafaqat iqtisodiy va madaniy rivojlanishi, balki diniy qadriyatlari va muqaddas qadamjolari bilan ham mashhurdir. Ushbu hududda ko'plab tarixiy ziyoratgohlar, masjidlar, maqbaralar va islomiy meros yodgorliklari joylashgan bo'lib, ular nafaqat mahalliy, balki xorijiy ziyoratchilar uchun ham qiziqish uyg'otmoqda. O'zbekistonda ziyorat turizmi so'nggi yillarda sezilarli rivojlandi. Hukumat tomonidan diniy turizmni rivojlantirishga katta e'tibor qaratilib, infratuzilma yaxshilanmoqda, muqaddas qadamjolar obodonlashtirilmoqda va xalqaro miqyosda targ'ib qilinmoqda. Ushbu ishlar yuzasidan 2024-yilda Andijon viloyatiga 499 ming nafar xorijiy va 1 million 650 ming nafardan ziyod mahalliy sayyohlar tashrif buyurdi. Viloyatda 167 ta turistik tashkilot faoliyat yuritib, sayyohlarga 45 ta tur paketlar taklif etilmoqda. Mehmonxona sektori ham rivojlanib, bir vaqtning o'zida 3500 nafar sayyohni qabul qilish imkoniyatiga ega 22 ta mehmonxona, 105 ta oilaviy mehmon uy va 27 ta xostel faoliyat ko'rsatmoqda. Bundan tashqari Ziyorat maskanlarini obodonlashtirish ishlari ham ziyorat turizmining rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Viloyatda eng ko'p sayyohlar tashrif buyuradigan tarixiy va diqqatga sazovor maskanlar to'liq xatlovdan o'tkazilib, 79 ta ob'ekt ajratib olindi. Andijon viloyatining asosiy ziyorat maskanlaridan biri, Andijon viloyatda ko'plab diqqatga sazovor joylar mavjud bo'lib jumladan,

Imom ota ziyoratgohi ushbu Imom Ota maqbarasi azaldan o'zbeklar orasida ziyoratgoh sifatida mashhur bo'lib kelgan. Maqbara Imom Muhammad Hanafiy sharafiga nomlangan. O'zbekistonda Islom dinining paydo bo'lishining tadqiqotchilari Muhammad Xanafiy Bobo Xuroson taxallusli Xuroson hokimi Hazrat Alining o'g'li bo'lib, O'rta Osiyo hududida Islomning kirib kelishiga qo'shgan hissasi uchun unga Imom-ota taxallusi berilgan. joylashgan ajoyib qishloq ham shular jumlasidandir. Qishloq Xo'jaobod tumanida, Tosh ota qishlog'idan uncha uzoq bo'lmagan joyda joylashgan. Endi hudud ko'plab lagerlar, restoranlar va dam olish maskanlari joylashgan turistik qishloqqa aylantirildi. Tez orada ushbu hududda mehmon uylari, kafelar, madaniyat va dam olish maskanlari, kuzatuv maydonchalari paydo bo'ladi, tinch va foydali dam olish uchun barcha qulay sharoitlar yaratiladi. Imom ota maskani o'zining ziyoratgohlari, o'zgarmas musaffo tabiati bilan mashhur. U qirtosh tog'ining go'zal tog'lari va tepaliklari bilan o'ralgan. Butun qishloq bo'ylab kichik daryo oqib o'tadi va uning manbalari Chilustun tizmasi etaklaridagi muqaddas buloqdan boshlanadi. Buloqdagi suv shifobaxsh xususiyatlarga ega, ta'mi esa ozgina sho'r. Yaqin-atrofdagi yam-yashil, gullarga burkangan Xo'jaobod tumanidagi tog'larning pastak cho'qqilarini ko'rish mumkin. Bu ekoburchakdagi havo shaffof, tog' havosining organizmga terapevtik ta'siri isbotlangan, bronxlar va o'pkalarni tozalovchi hususiyatga ega.

Qishloq hududiga Imom-otani Andijon viloyatining boshqa aholi punktlari bilan bog'laydigan tor yo'lak orqali o'tish mumkin. Dara markazida "Orzu g'ori" tabarruk maskaniga olib boruvchi zinapoyalar bor. Daraning g'arbiy yon bag'iriga ko'tarilib, siz qishloqning ajoyib umumiy ko'rinishini, haqiqiy tog' vohasini ko'rishingiz mumkin. Qishloqda kemping uchun bir nechta bekatlar va 5 ta tog' yo'nalishlari mavjud: "Savlati-Viqor", "Atrofi olam", "Ilon yo'li", "Xon yo'li", "Egar togi". Bundan tashqari qishloq, Imom ota ziyoratgohi, Jome masjidi me'moriy yodgorligi, Shagrixonsoy eski choyxonasi va yana bir "Manak ota" ziyoratgohi kabi qadimiy me'moriy obidalarga boy.

Yakkatut azizlari maqbarasi- Izboskan tumanidagi Yakkatut qishlog'ida joylashgan madaniy meros obyekti bo'lib va bu ziyoratgoh ko'plab musulmonlar uchun muqaddas hisoblanadi. Ushbu maqbarada buyuk islomiy olimlar va avliyolar dafn etilgan bo'lib, ular o'z davrida diniy ilmlar rivojiga katta hissa qo'shgan. Ushbu ziyoratgoh 2019-yil 4-oktabrda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori bilan Moddiy madaniy merosning ko'chmas mulk obyektlari milliy ro'yxatiga kiritilib, davlat muhofazasiga olingan. Yakkatut azizlari ziyoratgohi o'zining diniy va tarixiy ahamiyati bilan ajralib turadi. Bu joy ko'plab ziyoratchilar uchun muqaddas hisoblanib, ular bu yerga kelib, ibodat va duolarini ado etadilar. Ziyoratgohning aniq qurilish davri noma'lum bo'lsa-da, uning uzoq tarixga ega ekani taxmin qilinadi. Yakkatut azizlari ziyoratgohi davlat muhofazasida bo'lib, uning saqlanishi va asrab-avaylanishiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Ziyoratgoh atrofidagi infratuzilma yaxshilanib, ziyoratchilar uchun qulay sharoitlar yaratilmoqda. Bu esa nafaqat mahalliy aholi, balki boshqa hududlardan keluvchi mehmonlar uchun ham ziyoratgohning jozibadorligini oshirmoqda.

Solih hoji masjidi - Andijon tumanining eng qadimiy masjidlaridan biri bo'lib, uning tarixi asrlar davomida saqlanib kelmoqda. Mahalliy aholi va ziyoratchilar bu joyni nafaqat ibodat qilish, balki diniy va ma'naviy poklanish uchun ham ziyorat qiladilar. Solih Xoji masjidi, to'liq nomi bilan Muhammad Solih Xoji jome masjidi, O'zbekistonning Andijon viloyati, Asaka tumanidagi Bahrin qishlog'ida joylashgan muhim diniy obidadir. Masjidning aniq qurilish

sanasi noma'lum bo'lsa-da, u uzoq yillardan beri mahalliy aholi uchun ibodat va jamiyat tadbirlari o'tkaziladigan muqaddas maskan sifatida xizmat qilib kelmoqda. Masjidning me'moriy uslubi va ichki bezaklari o'ziga xosligi bilan ajralib turadi. Masjidning me'moriy uslubi Markaziy Osiyo an'anaviy islomiy arxitekturasining o'ziga xos jihatlarini aks ettiradi. Pishiq g'ishtdan qurilgan bino, yog 'och o'ymakorligi bilan bezatilgan eshik va derazalari, shuningdek, masjidning ichki qismidagi naqshinkor bezaklari bilan e'tiborni tortadi. Hozirda Muhammad Solih Xoji jome masjidi faoliyatini davom ettirib, mahalliy aholi va ziyoratchilar uchun ibodat va diniy tadbirlar o'tkazish maskani sifatida xizmat qilmoqda. Masjidning saqlanishi va asrab-avaylanishiga alohida e'tibor qaratilib, uning tarixiy va madaniy ahamiyatini kelajak avlodlarga yetkazish maqsad qilingan. Muhammad Solih Xoji jome masjidi Andijon viloyatining muhim diniy va madaniy meros obidalaridan biri bo'lib, uning saqlanishi va rivojlanishi kelajak avlodlar uchun katta ahamiyatga ega. Ushbu masjid nafaqat ibodat maskani, balki tarixiy va madaniy boylik sifatida ham qadrlidir.

Muhammad Siddiq eshon maqbarasi -Asaka tumani Bahrin qishlog'ida joylashgan ushbu maqbara ko'plab musulmonlar tomonidan ziyorat qilinadi. Muhammad Siddiq eshon o'z zamonasida diniy ulamo sifatida katta hurmatga sazovor bo'lgan va uning maqbarasi hozirga qadar saqlanib kelmoqda. Masjidning aniq qurilish sanasi noma'lum bo'lsa-da, u uzoq yillardan beri mahalliy aholi uchun ibodat va jamiyat tadbirlari o'tkaziladigan muqaddas maskan sifatida xizmat qilib kelmoqda. Masjidning me'moriy uslubi va ichki bezaklari o'ziga xosligi bilan ajralib turadi va bu uslub Markaziy Osiyo an'anaviy islomiy arxitekturasining o'ziga xos jihatlarini aks ettiradi. Pishiq g'ishtdan qurilgan bino, yog'och o'ymakorligi bilan bezatilgan eshik va derazalari, shuningdek, masjidning ichki qismidagi naqshinkor bezaklari bilan e'tiborni tortadi va bu masjid hozirgi kunda o'z faoliyatini davom ettirib, mahalliy aholi va ziyoratchilar uchun ibodat va diniy tadbirlar o'tkazish maskani sifatida xizmat qilmoqda. Masjidning saqlanishi va asrab-avaylanishiga alohida e'tibor qaratilib, uning tarixiy va madaniy ahamiyatini kelajak avlodlarga yetkazishni maqsad qilgan. Muhammad Solih Xoji jome masjidi Andijon viloyatining muhim diniy va madaniy meros obidalaridan biri bo'lib, uning saqlanishi va rivojlanishi kelajak avlodlar uchun katta ahamiyatga ega. Ushbu masjid nafaqat ibodat maskani, balki tarixiy va madaniy boylik sifatida ham qadrlidir.

Hozirgi kunda Andijon viloyatida ziyorat turizmini rivojlantirish uchun ko'plab choralar amalga oshirilmoqda ulardan ba'zilari haqida qisqacha aytib o'tmoqchiman. Birinchidan : Infratuzilmani yaxshilash, So'nggi yillarda Andijon viloyatida ziyoratchilar uchun qulay sharoit yaratish maqsadida infratuzilma yaxshilanmoqda. Jumladan: Ziyoratgohlar atrofida yo'llar va transport tizimi rivojlantirilmoqda, mehmonxona va ziyoratchilar uchun yotoqxona majmualari qurilmoqda va masjidlar va maqbaralar restavratsiya qilish ishlari viloyatimiz hokimi tomonidan olib borilmoqda. Va yana biz turizm sohasi uchun Andijonda qulay muhit yaratishimiz, ziyoratchilar va sayyohlar uchun gid xizmatlari tashkil etishimiz, diniy va madaniy turizm bo'yicha maxsus yo'nalishlar ishlab chiqishimiz mahalliy va xalqaro sayyohlar uchun targ'ibot ishlari olib borishimiz muhimdir. Keyingi o'rinda, mahalliy va xalqaro hamkorlikni rivojlantirish uchun Andijon viloyati qo'shni davlatlar bilan turizm sohasida hamkorlikni kuchaytirib, xalqaro ziyoratchilar oqimini oshirishga harakat qilishimiz lozimdir va buning uchun muhtaram Prezidentimiz Sh. M. Mirziyoyev tomonidan Turizm sohasi bo'yicha xalqaro tajriba almashinuvi yo'lga qo'yilmoqda.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsam, Andijon viloyati ziyorat turizmi uchun katta salohiyatga ega bo'lib, uning diniy va tarixiy obidalari har yili minglab sayyoh va ziyoratchilarni jalb qilmoqda. Qutayba ibn Muslim maqbarasi, Yakkatut azizlari, Solih Xoji masjidi, Muhammad Siddiq Eshon maqbarasi kabi muqaddas qadamjolar viloyatning madaniy va diniy merosini namoyon etadi. Hozirda ziyorat turizmini rivojlantirish bo'yicha keng qamrovli islohotlar amalga oshirilmoqda va infratuzilma yaxshilanmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida ziyorat turizmini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Madaniyat vazirligi va Turizm qo'mitasi rasmiy saytlari: www.madaniyat.uz (<http://www.madaniyat.uz/>), www.uzbektourism.uz (<http://www.uzbektourism.uz/>).
3. Andijon viloyati hokimligi rasmiy veb-sayti: www.andijon.uz (<http://www.andijon.uz/>).
4. "O'zbekistonning muqaddas qadamjolari" – O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi nashri, 2021.
5. Solih Xoji masjidi, Qutayba ibn Muslim maqbarasi, Yakkatut azizlari va boshqa ziyoratgohlar haqidagi ma'lumotlar O'zbekiston Respublikasi Madaniy meros agentligi arxiv materiallariga asoslangan.
6. .Andijon viloyati tarixiy obidalari bo'yicha ilmiy maqolalar va monografiyalar.
7. Xo'jaev R. "O'zbekiston ziyoratgohlari tarixi" – Toshkent, 2020.
8. .Andijon viloyati haqidagi ensiklopedik manbalar.
9. Internet manbalari: www.wikipedia.org (<http://www.wikipedia.org/>), www.ziyorat.uz (<http://www.ziyorat.uz/>).
10. .Turizm va madaniy meros vazirligi tomonidan e'lon qilingan so'nggi tahliliy hisobotlar va statistik ma'lumotlar.